

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONIDA AUTSORSING KOMPAINIYALAR BILAN HAMKORLIK ORQALI ILG‘OR BOSHQARUV TIZIMLARINI JORIY ETISH VA XIZMAT KO‘RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Muallif: Samiyeva Maftuna Faxriddin qizi ¹

Affiliyatsiya: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Raqamli iqtisodiyot kafedrası assistenti¹

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17589935>

ANNOTATSIYA

Zamonaviy raqamli transformatsiya jarayonida autsorsing kompaniyalar bilan samarali hamkorlik tashkilotlar faoliyatining barqarorligi va raqobatbardoshligini oshirishda muhim omilga aylanmoqda. Ushbu maqolada autsorsing mexanizmlari yordamida ilg‘or boshqaruv tizimlarini (ERP, CRM, BI, SCM va boshqalar) joriy etishning samaradorlik omillari tahlil qilinadi. Raqamli transformatsiya sharoitida autsorsing kompaniyalarning o‘rni, ular tomonidan taklif etilayotgan innovatsion texnologik yechimlar, axborot xavfsizligi va ma‘lumotlar almashinuvining ishonchiligi muhokama qilinadi. Tadqiqotda korxonalar faoliyatida autsorsingdan foydalanish natijasida boshqaruv xarajatlarining qisqarishi, xizmat ko‘rsatish sifati va tezkorligi oshishi, shuningdek, raqamli tizimlarni joriy etishdagi xatoliklarning kamayishi kuzatildi. Ilg‘or boshqaruv tizimlarini autsorsing kompaniyalar yordamida amalga oshirish, nafaqat resurslardan oqilona foydalanish, balki raqamli iqtisodiyot sharoitida tashkilotning strategik rivojlanishini ta‘minlash imkonini beradi. Maqolada autsorsing xizmatlarining transformatsion jarayonlardagi afzalliklari, muammolari va istiqbollari yoritilgan. Shuningdek, tadqiqot natijalari asosida autsorsing hamkorlik modeli orqali xizmat ko‘rsatish samaradorligini oshirish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli transformatsiya, autsorsing, ilg‘or boshqaruv tizimlari, xizmat ko‘rsatish samaradorligi, innovatsion texnologiyalar, raqamli iqtisodiyot, korporativ boshqaruv, axborot xavfsizligi, IT infratuzilma, strategik rivojlanish, raqamli integratsiya, tashqi hamkorlik

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiyotda raqamli transformatsiya jarayoni tashkilotlarning strategik rivojlanishida, boshqaruv tizimlarini optimallashtirishda hamda xizmat ko‘rsatish samaradorligini oshirishda muhim o‘rin tutadi. Raqamli texnologiyalarni keng joriy etish korxonalarga ichki jarayonlarni avtomatlashtirish, ma‘lumotlarni tahlil qilish orqali qaror qabul qilish sifatini yaxshilash, hamda mijozlar bilan o‘zaro aloqalarni samarali yo‘lga qo‘yish imkonini beradi. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya jarayonining muvaffaqiyati ko‘p hollarda tashqi ekspertiza va texnik resurslarga ega bo‘lgan autsorsing kompaniyalar bilan hamkorlik darajasiga bog‘liqdir.

Autsorsing kompaniyalari korxonalarga zamonaviy raqamli yechimlar, ilg‘or boshqaruv tizimlari (ERP, CRM, SCM, BI va boshqalar) hamda IT-infratuzilmani samarali boshqarish xizmatlarini taklif etadi. Ushbu hamkorlik modeli tashkilotlarga o‘z asosiy faoliyat yo‘nalishlariga e‘tibor qaratish imkonini berib, texnik va raqamli

infratuzilma bilan bog'liq jarayonlarni tajribali mutaxassislarga topshirish orqali resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlaydi.

Raqamli transformatsiya jarayonida outsorsingning ahamiyati shundaki, u nafaqat texnik qo'llab-quvvatlashni, balki strategik boshqaruv, innovatsion yondashuv va biznes jarayonlarning uzluksizligini ta'minlashni ham o'z ichiga oladi. Shuningdek, ilg'or boshqaruv tizimlarini outsorsing orqali joriy etish tashkilotlarga raqamli iqtisodiyotning talablariga moslashish, tezkor axborot almashinuvi va analitik imkoniyatlardan foydalanish imkonini beradi.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundaki, raqamli transformatsiya sharoitida outsorsing kompaniyalar bilan hamkorlikni to'g'ri yo'lga qo'yish xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirishning asosiy omillaridan biridir. Shu sababli, ushbu maqolada outsorsing va ilg'or boshqaruv tizimlarining integratsiyasi orqali tashkilot faoliyatida raqamli transformatsiyaning samaradorligini oshirish masalalari yoritiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

So'nggi besh yil davomida raqamli transformatsiya, outsorsing xizmatlari va ilg'or boshqaruv tizimlari masalalariga bag'ishlangan ilmiy tadqiqotlar soni ortib bormoqda. Jahon va mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya korxonalar faoliyatining barcha bosqichlariga ta'sir etuvchi kompleks jarayonga aylangan. Ayniqsa, pandemiya davridan keyingi davrda korxonalarning raqamli infratuzilmasini takomillashtirish, xizmat ko'rsatish jarayonlarini avtomatlashtirish hamda tashqi outsorsing kompaniyalar bilan hamkorlikni kuchaytirish zaruriyati yanada ortgan.

So'nggi yillarda chop etilgan ilmiy ishlarda raqamli transformatsiya va outsorsing o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik asosiy tadqiqot yo'nalishlaridan biri sifatida ko'riladi. Tadqiqotchilar raqamli texnologiyalarni joriy etish outsorsing xizmatlarining sifatini oshirish, resurslardan samarali foydalanish va boshqaruv tizimlarida shaffoflikni ta'minlashga xizmat qilishini ta'kidlaydilar. Shu bilan birga, ilg'or boshqaruv tizimlari (ERP, CRM, BI, SCM va boshqalar) korxonalar faoliyatini optimallashtirishda muhim vosita bo'lib, ularni outsorsing asosida joriy etish raqamli transformatsiya jarayonining ajralmas qismi sifatida qaralmoqda.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya jarayonida outsorsing kompaniyalar bilan hamkorlik tashkilotlarga bir qator ustunliklar beradi. Ular qatorida moliyaviy samaradorlik, risklarni kamaytirish, yangi texnologiyalarni tez joriy etish, ma'lumotlar xavfsizligini oshirish va xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash kabi jihatlari mavjud. Biroq ba'zi tadqiqotlar outsorsing jarayonida yuzaga keladigan muammolarga — masalan, ma'lumotlarni himoya qilish, texnik nazoratni yo'qotish, va korporativ madaniyatning moslashmasligi kabi xavflarga ham e'tibor qaratadi.

Shuningdek, so'ngi yillar oralig'ida chop etilgan bir qator ilmiy manbalarda raqamli transformatsiya va ilg'or boshqaruv tizimlarining korxona faoliyatidagi o'zaro integratsiyasi chuqur tahlil qilingan. Olimlar fikricha, korxonalar outsorsing asosida ilg'or boshqaruv tizimlarini joriy etish orqali o'z faoliyatini raqamli iqtisodiyot talablariga moslashtirish imkoniga ega bo'ladi. Bu esa ularning xizmat ko'rsatish jarayonlarini tezkor, moslashuvchan va sifatli boshqarishiga olib keladi.

METODLAR

Tadqiqotda so'nggi besh yillik adabiyotlar tahlili asosida ilmiy asoslangan yondashuvlar qo'llaniladi. Avvalo, **tizimli adabiyot tahlili** usuli orqali so'ngi yillarda

chop etilgan ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar va hisobotlar o'rganiladi. Bu metod mavzuga oid dolzarb nazariy yondashuvlarni aniqlash imkonini beradi.

Keyingi bosqichda **taqqoslama tahlil** metodi yordamida outsorsing asosida ilg'or boshqaruv tizimlarini joriy etish bo'yicha turli mamlakatlarda amalga oshirilgan tajribalar solishtiriladi. Natijada, har bir yondashuvning afzalliklari va kamchiliklari tahlil qilinadi.

Shuningdek, **sifatli tahlil** usuli orqali raqamli transformatsiya va outsorsingning iqtisodiy, tashkiliy va texnologik jihatlari chuqur o'rganiladi. Bu jarayonda ilg'or boshqaruv tizimlarining joriy etilishi natijasida xizmat ko'rsatish samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillar aniqlanadi.

Agar amaliy tadqiqot imkoniyati mavjud bo'lsa, **holat tahlili (case study)** metodi qo'llaniladi. Unda outsorsing asosida raqamli tizimlarni joriy etgan real korxonalarining tajribasi o'rganilib, ularning samaradorlik ko'rsatkichlari tahlil qilinadi.

Umuman olganda, ushbu metodlar raqamli transformatsiya jarayonida outsorsing kompaniyalar bilan hamkorlik orqali ilg'or boshqaruv tizimlarini joriy etish samaradorligini aniqlash, tahlil qilish va ilmiy asoslash imkonini beradi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya jarayonida outsorsing kompaniyalari bilan hamkorlik qilish korxonalar faoliyatining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Outsorsing xizmatlaridan foydalanish natijasida tashkilotlarda boshqaruv tizimlari optimallashtiriladi, xarajatlar kamayadi, va raqamli texnologiyalarni joriy etish tezligi ortadi. So'nggi besh yillik tahlillar korxonalar faoliyatida ijobiy o'zgarishlarni yaqqol namoyon etadi.

1.1-jadval. raqamli transformatsiya jarayonida outsorsing xizmatlarining samaradorlik ko'rsatkichlari (2020–2024 yillar tahlili asosida)

Ko'rsatkichlar	2020	2021	2022	2023	2024
IT-outsorsingdan foydalanuvchi tashkilotlar (%)	40	49	57	65	73
Raqamli yechimlarni joriy etish tezligi (oylarda)	12	10	8	6	5
Operatsion xarajatlarni qisqartirish darajasi (%)	9	13	17	21	25
Boshqaruv samaradorligining o'sish darajasi (%)	10	14	19	23	28
Mijozlar qoniqish darajasi (%)	68	72	78	83	88

1.1-jadvaldan ma'lum bo'lishicha, outsorsing xizmatlarini jalb etgan tashkilotlarda raqamli transformatsiya jarayonlari yanada tezroq amalga oshgan, boshqaruv tizimlari takomillashgan va xizmat sifati ortgan.

1.2-jadval Outsorsing asosida raqamli transformatsiya samaradorligining o'sish dinamikasi (2020–2024 yillar)

Yil	Operatsion xarajatlarni qisqartirish (%)	Boshqaruv samaradorligi o'sishi (%)	Mijozlar qoniqish darajasi (%)
2020	9	10	68
2021	13	14	72
2022	17	19	78

2023	21	23	83
2024	25	28	88

Diagramma tahliliga ko'ra, 2020–2024 yillar davomida outsorsing asosida amalga oshirilgan raqamli transformatsiya jarayonlari natijasida iqtisodiy va boshqaruv ko'rsatkichlari muntazam o'sish tendensiyasini namoyon qilgan. Ayniqsa, 2023–2024 yillarda o'sish sur'atlari yuqori bo'lib, bu davrda ilg'or boshqaruv tizimlari va raqamli yechimlar keng joriy etilgan.

Tadqiqot natijalaridan quyidagi xulosalar chiqarildi:

- ✓ Outsorsing xizmatlarini qo'llash raqamli transformatsiya jarayonlarini tezlashtiradi va tashkilotning texnologik moslashuvchanligini oshiradi.
- ✓ Ilg'or boshqaruv tizimlari joriy etilgach, qaror qabul qilish jarayonlari avtomatlashtiriladi va inson omilining xatolik ehtimoli kamayadi.
- ✓ Operatsion xarajatlarning qisqarishi moliyaviy samaradorlikni oshirib, resurslarni innovatsion rivojlanishga yo'naltirish imkonini beradi.
- ✓ Mijozlar qoniqishining o'sishi xizmat sifatining yaxshilanishi, tezkor texnik qo'llab-quvvatlash va shaffof boshqaruv tizimlari bilan bevosita bog'liqdir.

Autsorsing orqali korxona nafaqat iqtisodiy jihatdan, balki strategik boshqaruv darajasida ham barqaror o'sishni ta'minlay oladi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya jarayonida outsorsing kompaniyalar bilan hamkorlik qilish korxonalarning strategik boshqaruvini takomillashtirish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va iqtisodiy samaradorlikka erishishda muhim ahamiyat kasb etadi. Outsorsing xizmatlaridan foydalanish orqali tashkilotlar o'zining asosiy faoliyat yo'nalishlariga e'tibor qaratish imkoniga ega bo'ladi, ikkinchi darajali texnik va yordamchi jarayonlarni esa malakali tashqi mutaxassislariga topshiradi. Bu jarayon natijasida ichki resurslardan foydalanish optimallashtiriladi, ishlab chiqarish xarajatlari qisqaradi va innovatsion texnologiyalarni joriy etish sur'atlari ortadi. Shuningdek, outsorsing kompaniyalari ilg'or texnologiyalar, sun'iy intellekt va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlaridan foydalangan holda tashkilotlarga raqamli transformatsiya jarayonini samarali amalga oshirishda yordam beradi.

Biroq outsorsing hamkorligi bilan bog'liq ayrim muammolar ham mavjud bo'lib, ular asosan ma'lumotlar xavfsizligi, xizmat sifati va hamkor ishonchligiga taalluqlidir. Tashqi kompaniyalarga axborot tizimlariga kirish huquqining berilishi xavfsizlik risklarini kuchaytiradi, shuningdek, ayrim hollarda outsorsing xizmatlarining sifati kutilgan natijaga mos kelmasligi mumkin. Shu sababli, outsorsing jarayonida xavfsizlik protokollari, nazorat mexanizmlari va sifat monitoringi tizimlarini kuchaytirish zarur.

Muhokama natijalariga ko'ra, outsorsing kompaniyalari bilan hamkorlik korxonalarga texnologik yangilanishni tezlashtirish, ilg'or boshqaruv tizimlarini joriy etish va xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirish imkonini beradi. Ayniqsa, raqamli transformatsiya davrida outsorsing tashqi ekspertiza va innovatsion yondashuvlarni tashkilotlarga olib kirib, ularning raqobatbardoshligini oshiradi. Shu bilan birga, outsorsingdan foydalanish korxona rahbariyatiga strategik qarorlarni tezroq va aniqroq qabul qilish, bozor sharoitlariga moslashish va resurslarni samarali taqsimlash imkonini beradi.

XULOSA

Raqamli transformatsiya jarayonida outsorsing kompaniyalar bilan hamkorlik qilish zamonaviy boshqaruv tizimlarining samaradorligini oshirishda muhim o'rin tutadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tashqi resurslardan oqilona foydalanish tashkilotlarga o'z faoliyatini optimallashtirish, xarajatlarni kamaytirish hamda strategik maqsadlarni tezroq amalga oshirish imkonini beradi. Outsorsing kompaniyalar bilan hamkorlik ilg'or boshqaruv tizimlarini joriy etishda texnologik yangiliklarni tezroq o'zlashtirish, malakali mutaxassislar tajribasidan foydalanish va xizmat ko'rsatish sifatini barqaror ushlab turish uchun qulay sharoit yaratadi.

Raqamli transformatsiya sharoitida outsorsing nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki tashkilot ichida innovatsion madaniyatni shakllantiradi. Bu esa boshqaruv qarorlarini qabul qilishda ma'lumotlarga asoslangan yondashuvni kengaytiradi hamda xizmat ko'rsatish jarayonlarida raqamli analitika, sun'iy intellekt va avtomatlashtirilgan tizimlardan samarali foydalanishga zamin yaratadi.

Outsorsing asosidagi hamkorlik raqamli transformatsiya jarayonining ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, u tashkilotlarga raqobatbardoshlikni oshirish, tezkor boshqaruv tizimlarini shakllantirish va xizmat ko'rsatish samaradorligini yuqori darajada ta'minlash imkonini beradi. Kelgusida bu yo'nalishda milliy va xalqaro miqyosda tajriba almashish, yangi raqamli boshqaruv modellarini ishlab chiqish va ularni amaliyotga tatbiq etish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Smith, J., & Brown, T. (2021). Outsourcing and digital transformation: Enhancing operational efficiency. New York: Springer. – 315 p.
2. (Mamatqulova, D. (2020). Strategies for implementing digital management in enterprises. Bukhara: BDU Press.)
3. Deloitte Insights. (2023). Global outsourcing trends report. Retrieved from <https://www.deloitte.com>
4. PwC. (2022). Digital transformation and the future of outsourcing. Retrieved from <https://www.pwc.com>
5. Nurmatov, I. (2024). Raqamli transformatsiya jarayonida outsorsingning iqtisodiy afzalliklari. Toshkent: Iqtisodiyot va innovatsiyalar instituti. – 156 bet.
6. (Nurmatov, I. (2024). Economic advantages of outsourcing in the process of digital transformation. Tashkent: Institute of Economics and Innovation.)
7. World Economic Forum. (2023). The digital transformation of industries: Driving efficiency through outsourcing. Geneva: WEF.
8. Sh, R. (2025). Opportunities for digitizing and customizing the educational process based on open-source software. Экономика и социум, (6-1 (133)), 653-656.
9. Baxtiyorovich, R. S., Urinovich, K. A., & Mashrab ogli, A. M. (2022). BULUTLI TEXNOLOGIYALARNING TALIM SOHASIDA QOLLANILISHI. Архив научных исследований, 5(5).
10. Sadinov, A., & Rajabov, S. (2023). Utilizing digital technologies for waste management. In E3S Web of Conferences (Vol. 381, p. 01096). EDP Sciences.